

enta
rama

Llenguatge Musical
Llibre del mestre

C. Amat
A. Casanova

2
Grau
elemental

Reg. B.3228a

Legalment PROHIBIDA
la reproducció no autoritzada

All rights reserved

És il·legal la reproducció total o parcial d'aquesta publicació, així com la seva transmissió per qualsevol mitjà, ja sigui electrònic, mecànic, magnètic, digital, per fotocòpia, enregistrament o altres mètodes sense permís previ dels titulars del copyright.

© Copyright 1999 by CARMEN MAT CUNNINGTON i ANNA CASANOVA GIL
© Copyright 1999 Drets d'edició en exclusiva per a tots els països:

Editorial de Música BOILEAU, S.L.
Provença, 287 - 08037 Barcelona (Spain)
Tel.: (34) 932 155 634 - (34) 934 877 456
Fax: (34) 934 872 080
boileau@boileau-music.com
www.boileau-music.com

Grafia musical i impressió: Editorial de Música Boileau, S.L.

D. L. B.22697-2017
I.S.B.N. 978-84-8020-298-5 (Col·lecció completa)
I.S.B.N. 978-84-17199-04-3
I.S.M.N. 979-0-3503-0098-1 (Col·lecció completa)
I.S.M.N. 979-0-3503-3965-3
Primera edició: novembre 1999
Segona edició: octubre 2017

Reg. B.3228a

Sumari

Orientacions pedagògiques / Recursos didàctics	5
Acompanyaments pianístics (de les melodies)	8
Unitat 1	8
Unitat 2	14
Unitat 3	19
Unitat 4	23
Unitat 5	28
Unitat 6	33
Unitat 7	39
Unitat 8	44
Unitat 9	51
Unitat 10	57
Dictats	
Corresponents al llibre de l'alumne.....	63
Corresponents al quadern d'exercicis	68
Guia d'audició	70
Exercicis (corresponents als apartats de: Repertori, Conceptes, Instrument / Audició)	72
Unitat 1	72
Unitat 2	73
Unitat 3	74
Unitat 4	75
Unitat 5	76
Unitat 6	77
Unitat 7	78
Unitat 8	79
Unitat 9	80
Unitat 10	81
Prova parcial	82
Prova final	85
 ANNEX disponible en línia	
Repertori. Cançons en les diferents tonalitats treballades en el llibre ...A3	
Tonalitat de Do Major	A3
Tonalitat de La menor	A4
Tonalitat de Sol Major.....	A5
Tonalitat de Mi menor.....	A6
Tonalitat de Fa Major.....	A7
Tonalitat de Re menor	A8
Tonalitat de Re Major.....	A9
Tonalitat de Si menor	A10
Tonalitat de Si \flat Major.....	A11
Tonalitat de Sol menor	A12
Cançons de Nadal	A13
Solucionari	A15
Llibre de l'alumne.....	A15
Quadern d'exercicis	A18
Prova parcial	A33
Prova final	A34

Orientacions pedagògiques / Recursos didàctics

Teoria

Orientacions pedagògiques

L'ordre de les explicacions teòriques ve determinat per la nostra experiència en l'àmbit de l'ensenyament musical. De tota manera cada professor el pot modificar segons el seu criteri i les seves necessitats a l'aula. Al final de les deu unitats hi ha un quadern d'exercicis que complementa i reforça els

apartats de teoria, ritme i dictat de les unitats; els de repertori, conceptes, instrument / audició estan al final d'aquest llibre. Referent als exercicis de creativitat serà convenient mostrar-los i treballar-los a la classe, amb la finalitat de fomentar el respecte i l'interès pel treball dels companys, així com la creació col·lectiva.

Ritme

Orientacions pedagògiques

El ritme és l'element que organitza les obres musicals. Amb la melodia i l'harmonia, constitueix un dels tres fonaments principals de la música. La base de l'ensenyança del ritme és la pulsació regular, que sempre ha d'estar present a l'hora de fer qualsevol exercici rítmic. Cal assegurar aquesta regularitat per aconseguir-ne la interiorització posterior.

Recursos didàctics

1. Reproduir per imitació fórmules rítmiques proposades, fent ecos, obstinats i cadenes rítmiques.
2. Fer cadenes rítmiques i obstinats en què el professor marcarà la pulsació per assegurar-ne la regularitat.
3. Marcar la pulsació picant de mans, fent rebotar un dit sobre la taula, picant amb els peus, alternant les dues mans, etc.
4. Recitar el ritme abans de percudir-lo per facilitar-ne la comprensió.
5. Dir el ritme i percudir-lo simultàniament.
6. Dir el ritme i marcar la pulsació picant de mans.
7. Percudir el ritme damunt la taula alternant les dues mans.
8. Treballar fórmules rítmiques de quatre, tres i dues pulsacions.

9. Escoltar un ritme i escriure'l (dictat rítmic).
10. Posar ritme a paraules, frases, dites i embarrussaments.
11. Picar obstinats en cançons conegudes i altres obres.
12. Exercicis en dos grups: cal repetir-los uns quantes vegades per aconseguir-ne una bona realització i per apreciar-ne el resultat global.
 - grup A: marca la pulsació / grup B: percudeix el ritme.
 - diàlegs rítmics.
13. Reconèixer un canvi rítmic a partir de dos fragments que percudirà el professor. Únicament s'introduirà el canvi d'un ritme en el segon fragment.
14. Picar un model rítmic i els alumnes el repetiran individualment, en grup o en cadena.
15. Utilitzar instruments de percussió per treballar el ritme amb diferents timbres.
16. Escriure de memòria el ritme de cançons conegudes.
17. Recitar un ritme i percudir alhora la pulsació.
18. Reconèixer la pulsació d'una obra i saber-ne el compàs (binari, ternari o quaternari).
19. Picar amb el peu la pulsació a la negra i alhora amb les mans percudir altres ritmes (corxeres, semicorxeres...)

Entonació

Orientacions pedagògiques

Les indicacions de metrònom a les melodies per entonar que trobareu en aquest llibre corresponen a la velocitat final que està enregistrada en el CD. Caldrà treballar les lliçons a velocitats més lentes per poder arribar a cantar-les al tempo en que estan enregistrades.

En l'enregistrament, abans de cada melodia per solfejar hi ha gravada una claqueta que ens indica la seva pulsació.

Recursos didàctics

Abans de solfejar una melodia és convenient:

- Recitar-la amb el ritme molt precís portant el compàs.
- Recitar-la amb el ritme molt precís marcant la pulsació (amb el peu, picant de mans...).
- Percudir el ritme de la melodia mentre es recita.
- Percudir el ritme sol mentre el professor fa l'acompanyament pianístic.
- Afinar l'escala, l'arpegi i l'acord corresponent a la tonalitat.

Convé treballar la memorització d'algunes melodies.
Creativitat: Escriure una lletra per convertir algunes melodies en cançons.

Cal acostumar els alumnes a la lectura a vista.

Repertori

Orientacions pedagògiques

La cançó és el principal mitjà d'expressió musical. La seva pràctica constitueix una activitat de grup que requereix una actitud de respecte, col·laboració i valoració del treball fet en comú.

Cantant es contribueix a enriquir el vocabulari, el coneixement de costums, tradicions, autors i països. El cant ens permet fer una pràctica distesa del ritme i l'entonació.

Recursos didàctics

- Per a l'aprenentatge de les cançons es pot aplicar la metodologia següent:
 - Marcar la pulsació.
 - Percudir el ritme.
 - Vocalitzar amb síl·labes.
 - Entonar amb boca closa.
 - Recitar la lletra amb el ritme correcte de la cançó.
 - Recitar la lletra tot marcant la pulsació.
 - Cantar la cançó (aplicant-hi la lletra).
 - Analitzar musicalment la cançó: àmbit, caràcter, *tempo*, ritme, pulsació, figures rítmiques, tonalitat i intervals que formen la melodia.
- Cantar l'escala i l'arpegi de la tonalitat de la cançó.
- Practicar els intervals de difícil entonació de les cançons.

- Cantar la melodia amb el nom de les notes.
- Cantar la melodia percudint la pulsació.
- Cantar la melodia percudint el ritme.
- Cantar la melodia vocalitzant (sí·labes NA/NO/NU o similar...).
- Cantar la cançó representant-la amb mímica.
- Cantar la cançó sense dir algunes paraules (les cantarem interioritzades).
- Acompanyar les cançons amb instruments de percussió.
- Cantar les cançons amb diferents intensitats (*f*, *mf*, *p*).
- Inventar noves lletres per a les cançons que ja hem après.
- Practicar el cant en petits grups i individualment.
- Treballar l'expressivitat i el fraseig en les cançons.
- Explicar el text de les cançons.
- Cantar les cançons en forma de diàlegs.
- Concentrar l'atenció en els gests del qui dirigeix.
- Escollar i reproduir petites fórmules melòdiques de la cançó (entrenament d'auditiu).
- Introducció al cant a dues veus amb la pràctica de canons.
- Reconèixer les frases de les cançons com a suspensives o conclusives.
- Observar prèviament els signes de repetició a les partitures per interpretar-les correctament.
- Practicar la memorització de cançons.
- Ampliar el repertori amb altres cançons adequades al nivell i als coneixements musicals dels alumnes.

Veü

Orientacions pedagògiques

La veu és l'instrument que tots tenim de forma natural i per tant cal tenir-ne cura. Mitjançant la veu ens comuniquem, ja sigui parlant, fent sons o cantant.

Cal tenir consciència de la importància d'una postura corporal correcta, una cavitat de boca adequada i un control de la respiració per aconseguir una bona emissió de la veu.

Experimentant el funcionament de l'aparell fonador, atenent la respiració, l'articulació i la col·locació correcta de la veu, aconseguirem un bon aprenentatge.

Aquí teniu uns exercicis que us ajudaran a treballar la veu i a preparar-la per a una bona entonació.

Recursos didàctics

- Fer l'acció de badallar, agafant aire per la boca, amb la llengua relaxada, i traient-lo pel nas.
- Inspirar pel nas i expulsar l'aire articulant el so TS, com un globus que es desinfla. Cal posar atenció a no aixecar les espatlles. L'aire s'ha de deixar anar en el temps que indiqui el professor.
- Quan es canta amb "boca closa" cal tenir ben present que s'han de separar una mica les dents i notar la vibració dels llavis. Practicar-ho amb els alumnes.

- Fer síl·labes amb les consonants R i TR.

- Amb la boca closa fer ressonar el fonema HM, durant uns 8 segons aproximadament, de manera que es noti un lleuger pessigolleig als llavis.

- Pronunciar les consonants S, X, F de les formes següents:

Produint un so llarg: S →
 Produint sons curts: S S S S...

En aquest segon exercici serà convenient posar-se la mà a la panxa per tal de notar el moviment.

- Dir les síl·labes HIT [hit], HEP [hep], HAK [hac] enèrgicament fent petar les consonants.

- Cantar les notes següents amb la síl·laba CRIC.

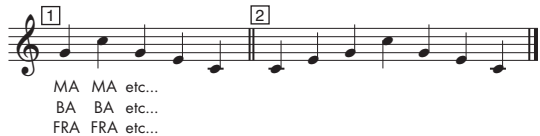
- Cantar les notes següents amb les síl·labes RUM i GRIN.

- Cantar les notes següents amb les síl·labes NO, LE, PLE.

11. Cantar les notes següents amb les síl·labes MA, BA, FRA.

MA MA etc...
BA BA etc...
FRA FRA etc...

12. Cantar l'exercici de l'apartat 9 amb la síl·laba PA de forma "staccato" (notes molt curtes i accentuades).

13. Cantar el següent exercici amb la lletra posant èmfasi en els accents:

UN-GA LE-LE LE-LE-LE-LE-LE WIM-BOU-E.

14. Repetir a cada nota les síl·labes BA, BE, BI, BO, i BU.

BA BE BI BO BU BA BE BI BO BU

Dictat

Orientacions pedagògiques

Acostumar l'alumne a escoltar el dictat un nombre reduït de vegades per desenvolupar la memòria auditiva i la interiorització.

És convenient ensenyar l'alumne a cantar interiorment la melodia que ha escoltat, sabent identificar si la melodia puja o baixa, si hi ha salts, repetició de notes...

És bo que puguin escoltar les melodies del dictat tocadetes per diferents instruments.

Els dictats que hi ha en el quadern d'exercicis estan enregistrats amb so de piano i amb l'instrument que es treballa en l'apartat d'audició de cada unitat.

Audició

Orientacions pedagògiques

L'audició és un dels grans fonaments de l'educació musical i per això ha de ser una activitat habitual a la classe de música. Cal crear l'hàbit d'escoltar, amb atenció, silenci, respecte i bona predisposició.

A través de l'audició s'educa l'oïda, la memòria musical, la sensibilitat..., el descobriment de la sonoritat dels instruments i dels diferents tipus d'obres, gèneres musicals i autors.

L'objectiu principal de l'audició és gaudir de la música i estimar-la, així com despertar l'interès per escoltar-la.

Recursos didàctics

1. Fer una petita presentació de l'obra que escoltaran: títol, autor i caràcter de l'obra, instruments que hi intervenen, forma, època...
2. Mostrar fotografies dels instruments i de l'autor de l'obra. Explicar breument la biografia de l'autor.
3. Explicar alguna anècdota al voltant de l'obra i del seu autor.
4. Escoltar les obres unes quantes vegades per tal de desenvolupar la memòria auditiva.
5. Seguir la partitura de l'obra que s'escolta.

6. Cantar alguna melodia de l'obra que escolten i seguir-ne la pulsació.
7. Buscar un ritme determinat de l'obra i reproduir-lo.
8. Analitzar les obres mentre s'escolten, atenent a les melodies, el ritme, les dinàmiques, els canvis de tempo, els instruments...
9. Seguir, amb el moviment de la mà, la línia melòdica ascendent o descendent d'un fragment curt i també dibuixar-la.
10. Fer que expliquin verbalment o a través d'un dibuix el que els transmet i suggereix la música.
11. Mirar gravacions de concerts i comentar-les a classe per desenvolupar la capacitat d'opinió i el criteri personal.
12. Ampliar l'apartat d'audició amb altres obres que complementin i enriqueixin l'aprenentatge musical.
13. Motivar els alumnes en la recerca de més coneixements al voltant de les audicions, ja siguin obres, autors o bé instruments...
14. Memoritzar obres, autors i èpoques.
15. Escoltar música en directe: anar a concerts, organitzar audicions a l'escola...
16. Enriquir la cultura musical dels nostres alumnes fent escoltar tot tipus de gèneres musicals.

Acompanyaments pianístics

Unitat 1

(pàg. 18 i 19 del llibre del alumne)

325

Moderato ♩ = 72

1

326

Moderato ♩ = 72

2

Melodia popular

327

-Tradicional-

Allegro ♩ = 104

3

Moderato ♩ = 72

328

4

Dictats

Corresponents al llibre de l'alumne

Unitat 1 (pàg. 20 llibre de l'alumne)

2

3

6 1 Dissonant 2 Consonant 3 Consonant 4 Dissonant 5 Consonant 6 Consonant

Unitat 2 (pàg. 28 llibre de l'alumne)

1

2

3

4

5 1 Suspensiu 2 Conclusiu 3 Suspensiu 4 Conclusiu 5 Suspensiu 6 Conclusiu

Unitat 3 (pàg. 36 llibre de l'alumne)

2 1 Dissonant 2 Consonant 3 Consonant 4 Dissonant 5 Consonant 6 Consonant 7 Consonant

3 Major menor menor Major menor menor

4

5

6

7

Dictats

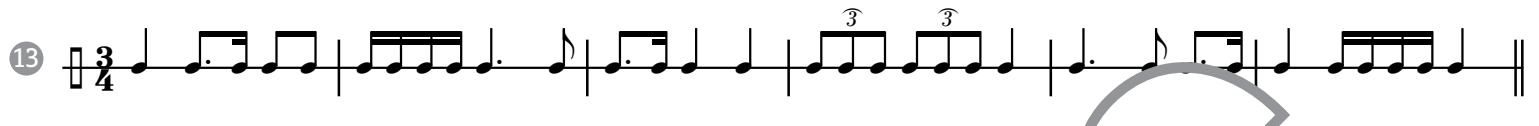
Corresponents al quadern d'exercicis

Unitat 1 (pàg. 98 quadern d'exercicis)

13

14

Unitat 2 (pàg. 101 quadern d'exercicis)

13

14

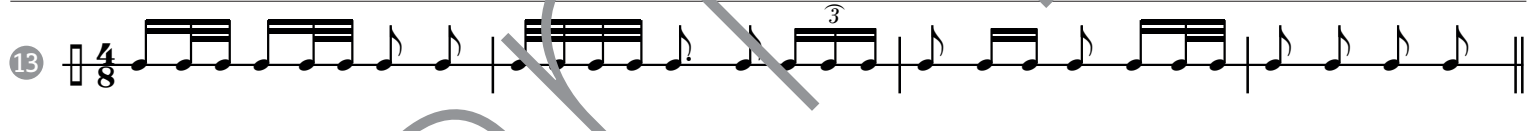
Unitat 3 (pàg. 104 quadern d'exercicis)

13

Major menor Major Major menor menor

14

Unitat 4 (pàg. 106 quadern d'exercicis)

13

14

Unitat 5 (pàg. 108 quadern d'exercicis)

13

La menor

Do Major

14

menor Major menor Major menor menor

Unitat 6 (pàg. 111 quadern d'exercicis)

13

Sol Major

Mi menor

Exercicis

Corresponents als apartats de: Repertori, Conceptes, Instrument / Audició

Unitat 1

Repertori (anàlisi)

1. Fixa't en la cançó **Una plata d'enciam** i respon les preguntes següents.

1. Quin tipus de començament té la cançó?
2. Numera els compassos.
3. Quin és el seu moviment?
4. Quin ritme nou inclou?
5. Explica què ens indica el compàs $\frac{2}{4}$.
6. Encercla els parells de notes que estan a distància de 3a.
7. Escribeu la nota més greu i la més aguda. Quin interval formen aquestes dues notes?
8. Encercla les notes que estan a distància de semitò.
9. Quins compassos tenen només tres figures?
10. Aquesta cançó té dues frases, senyala-les.

Conceptes

2. Escribeu les quatre qualitats del so.

3. Com s'anomenen els diferents nivells d'intensitat dintre de la dinàmica musical?

4. Escribeu el terme d'intensitat i l'abreviació corresponent

1. Fort
2. Mig fort
3. Suau

5. Com s'anomenen els termes que s'utilitzen per augmentar i per disminuir la intensitat gradualment? Dibuixa com es representen aquests dos termes.

Instrument / Audició

6. Respon les preguntes següents referents a la viola.

1. A quina família pertany?
2. Quantes cordes té?
3. En quina clau s'escriu la música per a viola?
4. Com s'anomena l'interpret d'aquest instrument?
5. De què està format l'arc que serveix per tocar els instruments de corda fregada?

7. Escolta el 1r moviment de **Harold a Itàlia Op.16** i respon les preguntes que tens a continuació.

1. Escribeu el nom del compositor.
2. Quin instrument representa al protagonista de l'obra? Quin instrument l'acompanya?
3. A quin gènere musical pertany?
4. Quin és el caràcter de l'obra: juganer, melancòlic o alegre?
5. Escribeu una breu biografia del compositor.